

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור – מזמור קי"ג – המשפילי לראות בשמים ובארץ

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – איתמר אלדר

לעילוי נשמת מאיר וליבע פרידמן, ודוד אליהו ורחל לאה פלדמן

1. מבנה חלק א':

פתיחה: הַלְלוּהָ הַלְלוּ עֲבָדֵי ד' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ד': (ב) יְהִי שֵׁם ד' מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

1. הקב"ה משגיח על הארץ - על האדם הפרטי

2. גאולת ישראל - כל הטבע נרתם להשגחתו

3. בקשת טובה לעם ישראל בשביל שנוכל להללו

4. בקשת טובה לאדם הפרטי בשביל שיהללו כנגד כל העם.

סיומת: הַלְלוּ אֶת ד' כִּי גִוִּים שִׁפְחוּהוּ כָּל הָאֲמִים: (ב) כִּי גָבַר עָלֵינוּ חֲסֵדוֹ וְנָאֲמַת ד' לְעוֹלָם הַלְלוּהָ.

2. מי פד' אֱלֹהֵינוּ הַמְגַבִּיחַ לְשָׁכֶת הַמְשַׁפִּילִי לְרֵאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

3. ויש כת אחרת טוענת אחר ע"א מצד אחר יותר עמוק וזה כי הם סוברים כדברי קצת הפילוסופים האומרים עזב ה' את הארץ ועם היותם מאמינים מציאות השם ואחדותו ושאינו גוף ולא כח בגוף יאמינו שאין לשם השגחה בעולם השפל כלל ויחשבו זה רוממות בחק השם שלא ישגיח במין האדם להיות האדם פחות נבזה ומאוס בעיניו ויחשבו זה מעלה אל ה' ורוממות בחוקו שלא ישגיח בדבר הפחות כי יאמרו שהסכלות בדברים הגרועים טוב מהשגחתם ואיוב היה נוטה אל זה הדעת באמרו מה אנוש כי תגדלנו וכי תשית אליו לבך (איוב ז') ולזה היה מיחס הנהגת העולם השפל אל הגלגלים ועל כיוצא בזה אמר דוד אשר יומרוך למזמה (תהלים קל"ט) כלומר הם מרוממים ומנשאים אותך והרוממות והעלוי שמיחסים אליך הוא למזמה ולאמר שאינך משגיח בפרטים ויחשבו שהיותו יתברך משגיח בפרטים יהיה החסרון בחקו לפי שזה יביא אל שיתרצה פעם ויתקצף פעם ואל כיוצא בזה מן הדברים שהם שנוי בחקנו ויחייבו חסרון בחקו יתברך שישתנה מן הרצון אל הקצף (ספר העיקרים, מאמר שלישי פרק יח')

4. מבנה מזמור קי"ג:

כותרת: (א) הַלְלוּהָ הַלְלוּ עֲבָדֵי ד' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ד':

"המגביהי לשבת - בשמים:"

(ב) יְהִי שֵׁם ד' מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: - זמן

(ג) מִמְזִרְחַ שְׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֵלֵל שֵׁם ד': - מקום

(ד) רָם עַל כָּל גִּוִּים ד' - אדם

על השָׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: - סיכום של היותו אדיר, גדול ומקומו בשמים.

לב המזמור ומשמעותו:

(ה) מי פד' אֱלֹהֵינוּ

הַמְגַבִּיחַ לְשָׁכֶת: (ו) הַמְשַׁפִּילִי לְרֵאוֹת

בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

"המשפילי לראות - בארץ:"

(ז) מְקִימֵי מַעְפָּר דָּל מְאֻשְׁפֵת יָרִים אֲבִיוֹן:

(ח) לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ:

(ט) מוֹשִׁיבֵי עֲקָרַת הַבַּיִת אִם הַבְּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּהָ:

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

חלק א' - הללוי-ה (קייג-קיז)	חלק ב' – הודו (קיח)
הללו את ד' כל גוים שבחיהו כל האמים: (ב) כי גבר עלינו חסדו נאמת ד' לעולם הללויה	הודו לד' כי טוב פי לעולם חסדו
ישראל...בית אהרן...יראי ד'...יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן: (יג) יברך יראי ד' הקטנים עם הגדלים:	יאמר נא ישראל...יאמרו נא בית אהרן...יאמרו נא יראי ד' כי לעולם חסדו:
אפפוני חבלי מנת ומצרי שאול מצאוני צרה ונגזן אמצא: (ד) וקשם ד' אקרא	מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה
ישראל בטח בד' עזרם ומגנם הוא...	טוב לחסות בד' מבטח באדם: (ט) טוב לחסות בד' מבטח בנדיבים:
רם על כל גוים ד' על השמים כבודו:	אלי אמה ואודך אלהי ארוממך;
אנה ד' כי אני עבדך אני עבדך בן אמתה פתחת למוסרי:	אנא ד' הושיעה נא אנא ד' הצליחה נא:
כי חלצת נפשי ממנות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי:	יפד יסרני יה ולמות לא נתנני:
לא המתים יהללו יה ולא כל ירדי דומה	לא אמות פי אחיה ואספר מעשי יה